ואזל הוא ויהיב בריבעא. תימה דהכא משמע דבעל הבית שקיל פחות מן המרים ובכל דוכתי משמע שהמרים נוטל פחות כדאמרינן במי שמחזו (גיטין דף עד:) כ"ע דלו תלת ושקלי ריבעא ואת דלי מרבעה ושקיל תילתא ולקמן בפירקין (דף קי.) גמי אמרינן מרים אומר למחצה ירדתי ובעל הבית אומר לשליש הורדתיו משמע שמרים רגיל ליטול פחות ולא יותר וי"ל דהכא איירי שהמרים נותן זרע [א] אבל בכל דוכתי איירי שבעל הבית נותן זרע או בכרמים ופרדסים שאין צריך זרע דאיכא אתרא דעבדי הכי דאריסא יהיב ביזרא ואיכא אתרא דעבדי הכי דמרי ארעא יהיב ביזרא כדאמר לעיל בסוף איזהו נשך (דף עד:):

בוכרא וטפתא. פר"ח מרין וכן מרין [ב] שכך רגילים לעשות סביבות השדה מחוץ לגדר כדאמרינן בסוף פרק בית כור (ב"ב דף קח.) [ג]ובערוך [ערך ארכבתא] פי' כפירוש הקונטרס: **בלמא.** פירוש שמירה כמו פיו בלוס (בכורות דף מ:) פירוש סגור וכן בולס עלמו בשעת מריבה שילהי כסוי הדם (חולין דף פט.) אבל אולר בלוס דסוף פרק התקבל (גיטין דף סז. ושם ד"ה בלוס) הוא בסמ"ך (ד) כמו עיסה בלוסה מעורב בפרק כלל גדול (שבת דף עו:) ואולרות בלוסין בב"ר (ה)(פרשה ט):

מנכה לו מחבורו. בין בחכירות בין בקבלנות אייר כדאמר בגמרא ואע"ג דתנן לקמן (דף קה:) המקבל שדה מחבירו ואכלה חוגב אם מכת מדינה היא מנכה לו מחכירותו ולא אייר אלא בחכירות דבקבלנות אינו מנכה לו אלא נוטל שליש או רביע כמו שהתנה כדפירש לקמן בקונטרס מ"מ הכא בסיפא מנכין לו כיון דא"ל בית השלחין דלא איבעי ליה למימר כיון דקאי בגווה מדאמר זו כדאמר בגמרא ש"מ שרוצה לומר כל זמן שתהא בית השלחין כמו שהיא עכשיו שיש בה מעין:

דלפסר

בזמורות ובקנים ושניהם מספקין את הקנים: **גמ'** תנא מקום שנהגו לקצור אינו רשאי לעקור לעקור אינו רשאי לקצור [א]ושניהם מעכבין זה על זה לקצור אינו רשאי לעקור האי אמר בעינא דתתבן לי ארעאי והאי אמר לא מצינא לעקור אינו רשאי לקצור האי אמר בעינא דתינקר ארעאי והאי אמר בעינא תיבנא ושניהם מעכבין זה על זה למה לי מה טעם קאמר מה טעם לקצור אינו רשאי לעקור לעקור אינו רשאי לקצור משום דשניהם מעכבין זה על זה: לחרוש אחריו יחרוש: פשיטא [ב]לא צריכא באתרא דלא מנכשי ואזל איהו ונכיש מהו דתימא אמר ליה האי דנכישנא אדעתא דלא בריבנא לה קמ"ל [א] [ג]דאיבעי ליה לפרושי ליה: הכל כמנהג המדינה: הכל לאתויי מאי לאתויי הא דת"ר [ד]מקום שנהגו להשכיר אילנות על גבי קרקע משכירין מקום [ה]שאין נהגו להשכיר אין משכירין מקום שנהגו להשכיר משכירין פשיטא [ה]לא צריכא דכ"ע יהבי בתילתא ואזל איהו ויהביה בריבעא מהו דתימא דאמר ליה האי דבצרי לך אדעתא דלא יהיבנא לך באילנות קמ"ל דאיבעי ליה לפרושי ליה: מקום שנהגו שלא להשכיר אין משכירין: פשיטא [ו]לא צריכא דכ"ע מקבלי [ה] בריבעא ואזל איהו וקיבלה בתילתא מהו דתימא א"ל האי דטפאי לך אדעתא דיהבת לי באילנות קמ"ל דאיבעי ליה לפרושי ליה: כשם שחולקין בתבואה כך חולקין בתבן ובקש: אמר רב יוסף בבבל נהיגו דלא יהיבי תיבנא לאריסא למאי נפקא מינה דאי איכא אינש דיהיב עין יפה הוא ולא גמרינן מיניה אמר רב יוסף [ז]בוכרא וטפתא וארכבתא וקני דחיזרא דבעל הבית וחיזרא דאריסא [ח]כללא דמילתא כל עיקר [ב] [ט]בלמא דבעל הבית נטירותא יתירתא דאריסא ואמר רב יוסף [ג] [י]מרא וזבילא ודוולא וזרנוקא דבעל הבית אריסא עביד בי יאורי: כשם שחולקין ביין כך חולקין בזמורות ובקנים: [כ] קנים מאי עבידתייהו אמרי דבי רבי ינאי קנים המוחלקין שבהן מעמידין את הגפנים: ושניהם מספקין את הקנים: למה לי מה טעם קאמר מה טעם שניהם חולקין בקנים משום דשניהם מספקין את הקנים: **מתני'** [ל]המקבל שדה מחבירו והיא בית השלחין או בית האילן יבש המעין ונקצץ האילן אינו מנכה לו מן חכורו [כא]אם אמר לו חכור לי שדה בית השלחין זו או שדה בית האילן [כב]זה יבש המעין ונקצץ האילן מנכה לו מן חכורו: **גמ'** היכי דמי אילימא דיבש נהרא רבה אמאי אינו מנכה לו מן חכורו [ד] [כג]נימא ליה מכת מדינה היא אמר רב פפא [כד]דיבש נהרא זוטא דאמר ליה איבעי

בזמורות. הקלופין מן הגפנים: **בקנים.** מפרש בגמ' קנים המעמידים את הגפנים שקורין פוסי"ל: **ושניהם מספקין את הקנים.** המחלקים בכל שנה שאין על המרים אלא לעבוד ולשמור אבל שאר דברים על שניהן. וסיפא דמתניתין ליתא אלא בקבלנות דאי בחכירות לא שייכא חלוקה: **גמ' ושניהן מעכבין.** לשנות מן המנהג: **הא' אמר.** בעל הקרקע אי אפשי שתעקור דבעינא דמיתבן אלעאי שיאמרו בה מן הקשין ויהא לה לזבל לזריעתה לשנה הבאה: **והא' אמר.** אם בעל הבית אמר עקור מני האי דאימר ליה לא מצינא מיטרח שהקצירה נוחה מן העקירה: **דתינקר.** שתהא נקיה שאינה צריכה לזבל: **בעינא תיבנא.** אני צריך תבן לבהמותי ואי אפשי שתאחר בקרקע: **שניהן מעכבין זה על זה למה לי.** כיון דתנן בתרוייהו אינו רשאי מכלל דזימנין דיהא ליה למר בהכי ולמר בהכי וזימנין איפכא: **משום דשניהם מעכבין.** כלומר מפני ששניהן יש להם טענה לכאן ולכאן: **ואזל איהו ונכיש.** בעוד שהתבואה מחובטת ותלש ממנה עשבים רעים אלא שלאחר מכאן חזרו וגדלו בהן קלת מהן: **דלא בריבנא ליה.** שלא אחרוש עוד אחריה שהניכוש במקום חרישה שלאחר הקצירה היא למנוע עשבים הרעים: **שנהגו להשכיר אילנות.** עם שדה לבן שיטול האריס חלקו בפירות האילן אע"פ שאינו טורח בהן שאין צריכין לעבודה: **משכירין.** כלומר מסתמא הן מושכרין: **יהבי בתילתא.** נותנין קרקעות לאריסין ע"מ שיטלו הן חלק שלישי וחריס שני חלקים: **ואזל איהו ויהיב בריבעא.** שלא יטול הוא אלא רביע והאריס שלשה חלקים: **דבצרי לך.** שאני נוטל פחות משאר בעלי בתים: **מקבלי בריבעא.** ע"מ ליתן לבעל הקרקע רביע בתבואה: **בוכרא וטפתא וארכבתא וקני דחיזרא דבעל הבית.** סביבות השדה עושין חריץ ונותנין העפר על המילר להגביה סביבותיו ולאחר זמן כשנילד מחזר הוא ומוסיף עליו עפר שנית וכן שלישית. לאשון קרי בוכרא והשני טפתא לשון ריבוי דמטפי לה והשלישי קרי ארכבתא: **קני דחיזרא.** קנים שנועצים בארץ לאורוג בו קוליס או נסרים סביבות השדה: **דבעל הבית.** עליו יגיאה זאת לעשות: **חיזרא גופיה.** הקוליס שאורגין בו סביב הקנים דאריסא: **עיקר בלמא.** עיקר שמירה שאי אפשר בלא היא: **נטירותא יתירתא דאריסא.** עליו להוציא שאינו עושה אלא להקל מעליו שלא יצטרך לטרוח כלל בשמירתה: **מרא.** פוסיי"ל בלע"ז: **וזבילא.** (ג) פאל"א: **ודוולא.** דלי להשקות שדה: **וזרנוקא.** נוד למלאות במקום שנוהגין לדלות בנודות: **אריסא עביד בי יאורי.** עליו לעשות חריצין משפת הנהר עד סוף השדה חריצין הרבה שכשדולין המים מן הנהר שופכין בחריצין המחריצין מוליכין עד סוף השדה והיא שותה מאליה: **מוחלקין.** שמיטלה קליפתן מחשוף הלבן [ד] שעליהן: **שניהם מספקין לכה לי.** פשיטא כיון דתנא דלשניהן הן וחולקין בהן ממילא שמעינן דשניהן מספקין את המחשים דאי לא יהיב מעיקרא אמאי פליג בינייהו: **מתני' בית השלחין.** קרקע יבשה בלא טורח: **מן חכורו.** אם קיבלה ממנו בחכירות בכך וכך כורין לשנה דמעיקרא לא גלי דעתיה דמשום מעיין או אילן טפי לה בחכירותה: **חכור לי בית השלחין זו.** גלי דעתיה דבשביל שהוא בית השלחין טפי לה וחכרה ממנו: **גמ' נהרא רבה.** שהכל משקין ממנו: **נימא ליה מכת מדינה היא.** ותנן לקמן בפירקין (דף קה:) המקבל שדה מחבירו ואכלה חוגב או שנשדפה אם מכת מדינה היא מנכה מן החכירות: **נהרא זוטא.** אמת המים שהמשיכו מן הנהר הגדול אלא הנקעה להשקות ממנה:

משכחת

מסורת הש"ס

(א) בכת"י ודפ"י, שלא נהגו, (ב) [גי' העיון ערך כלם כלמי פי' מיינ לפתוס הפרלמת], (ג) צ"ל זו. רש"ל, (ד) כדי שלא יתליענו. תוס' ב"ב סט. ד"ה מחולקין, (ה) לפנינו הוא בפרשה כח' ד',

רבינו חננאל

[מקום שנהגו לקצור אינו ר]שאי לעקור, זה יכו[ל לומר בשינא דתתבן אר]עאי, והשוכר אינו יכול לעכב עליו. ואם בעל[ו] הבית [אומ'] לעקר[ו]ר, יכ[ול השוכר לומר לא מצינא ל]עקור. וכענין הזה פיר[ושו]. [הבל כמנהג ה]מדינה. הכל לאיתוי הא דת[נ]יא בתוספתא (בפירקין ה"ב) מקום שנ[הגו להשכיר אילנות על גבו]י השדה משכירין, ואפילו ב]דרך בעל השדה ליטול של[יש מהשדה, ובצר] ליה ואמ' לא אטול אלא רביע ה[שדה ואתן] ... שלישים לאריס, מהו דתימא [מצי אמ' ליה אדעתא] דלא יהיבנא ל[ך] באילני, קמ[שמע לן דאיבעי ליה] ל[פרו]שי. וכן אם נהגו [ש]ל[א להשכיר אין משכירין, ואפי]לו אוסיף ליה לבנ[על הבית]. [שמ' מינ' מאן דטעין לשנויי במנ]הגא ע[ליו הראיה]. [אמר ר' יוסף בוכרא ט]פ[ת]א וארכבתא וקני דחיזרי דבעל] הבית. כי כשעושין מ[חיצה לכרם נותנין טיט כשיעור] אמ[ה] רחב וממתינין עד שיבש ונקרא בו]כר[א]. ואחרי כן נותנין ל[מעלה טיט אחר כשיעור אמ]ה ונקרא טפתא. [ונותנין על הטיט עצים כש]יעור זרת יוצא מן הטי[ט. וקני דחי]רזא, [מורכ]בין ויוצאין מן המחיצה, [על בע]ל הבית. כללא דמילתא כל עיקר בל[אמי, פיר', סי]ג. על בעל הבית. [א]בל כ[גון הזימי וקוצי שעושין] על הגדר למנוע ה[שועלים וכיוצא בהם מלחבל ה]כרם, על האריס. ו[אמ' רב יוסף וכו' פי' זבילא, שמ]כניס ומוציא בנ[ך הזבל. דולא, שדולה בו מהנהר. זרנוקא], כמו חמת [עשויה מן העור למלאות בה מי]ם מן הבור. [כשם שחולקין בין כך חולקין בז]מורות ובקנים. לפי [ששניהן מספקין את ה]קנים המרוחלקים המ[עמידין עליה]ן הזמורות, וכשבו[ר]צ[רי]ן הנענבים נוטלין או[תן ונ]ה[נים מהם, ובשנה הבאה ... ... מ]ענ[ו]דין חדש]ים, וקושרין בהם הזמורות [שיהיו הא]שכו[לות הענ]בים תלויים, ולא יהיו מוטלות בקרקע]. מתני' המקבל שדה מחבירו והיא בית הש]להן[ין אור] בית אילן]. אוקימנה בדיבש נהר זוטא,

עין משפט נר מצוה

ג א ב ג מיי' פ"ח מהל' שכירות הל' ו סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שכ סעיף ד:
ד ד ה ו מיי' שם טור ש"ע שם סעיף ה:
ה ז ח ט מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ג:
ו י מיי' שם הל' ד סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שכא סעיף א:
ז כ מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:
ח ל מ מיי' שם ועיין במ"מ טוש"ע שם סעיף א:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מקבלי בריבעתא ואזל איהו: (ב) שם קנים מאי עבידתייהו. נ"ב עיין פ' המוכר את הבית ד' ס"ע פרשב"ם קנים מאי עבידתייהו מה צריכים לכרם קנים הנדליים בקרקע דקנים סתמא משמע ליה במקום גידולן כמו חיצת הקנים קנים המתוקלין מפולין שמעמידין מתת הגפנים כדי שיהיו הגפנים זקופין והשכולות תולין באויר ולא יתקלקלו בקרקע וקורין להו פאשל"ש: (ג) רש"י ד"ה וזבילא פאל"ש. נ"ב בלשון אשכנז מיש"ט גאב"ל: (ד) תוס' ד"ה בלמא וכו' הוא בסמ"ך. נ"ב וכן פי' רשב"ם פ' ח"ה דף ק"ח ע"א:

הגהות הגר"א

[א] גמ' לאיבעי כו'. נ"ב ר"ל דכה"ג מהני לף אם שתק בע"ב. הרמ"ה: [ב] שם בלמא. נ"ב פי' פיוב. לשון הרי"ף: [ג] שם מרא וזבילא. נ"ב מרא. וזבילא. לשון הרמב"ם הקרלוס אמופרין בו הארץ. והכלים שעשאין בהם העפר ומפרש דבל זה ה"ה במוכר והטור חלק עליו בזה וכן ב"ה ובאייב ממה שמליין על סיפא דמתני' כשם כו': [ד] שם נימא כו'. נ"ב ר"ל בחכירות ועי' רש"י כאן ולקמן ק"ה ב' במתני' ועיין תוס' ד"ה מנכה כו'. מ"מ דלא כטור (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' שכ"ח ס"ק ב'):

לעזי רש"י

פושי"ל [פיישיל"ש]. תמוכות גפן.
פושי"ר [פושוי"ר]. מעדר.
פאל"א [פיל"א]. יעה (כלומר כף שטוחה בעלת ידית ארוכה).

מוסף תוספות

א. ולכך שקיל טפי מבעל הבית. ר"פ. ב. חריץ קטן שבין הגדר לחריץ הגדול. רש"ש ב"ב ק: ג. הארכבתא פי' ר"ח עצים שמניחים על המצר ומנוקבין להכניס בתוכם קני דחיזרא. תוס' הרא"ש, ועי' תכמת מנוח בהגהות ומילוטים.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

משכחת לה בין בחכירות ובין בקבלנות. בכולן יש לומר לקלור יקלור לעקור יעקור דכל מה שיש לו לטעון בקבלנות יש לו לטעון בחכירות. וגבי יבש המעיין אם תמר מכור לי שדה [בית] שלמין זו יאורי שדות אחריס[א] דהשתא הוי מכת מדינה אפילו הכי אינו מנכה לו כיון דאפשר לאתויי בדוולא מנכה רבה[ב] דדוקא בחכלה חוב לו נשדפה שאין יכול לתקן הקלקול ע"י שום טורח מנכה לו אי נמי[ג] יש לומר דולאי בחכירות לא היה צריך לומר לעשם זה[ד] אפילו בלא אפשר לאתויי אתי שפיר אבל משום קבלנות איצטריך[ד] שלא יוכל לומר לא אתעסק בה ואפ"ה לא אשלם במיטבא לפי שאינו מחוייב להביא מנכרות אחריס הרחוקים ביותר[ה] ועל כן הולך לומר דלא יבש נהרא רבה ומאי לאתויי בדוולא ולכך מחוייב לעשות בקבלנותו: **הני תרי מתני' קמייתא איתנהו בין בחכרנותא כו'.** ואע"ג דכשם שחולקין בחבוטה ליתא בחכירות מ"מ עיקר מילתא דהיינו רישא מיירי בין בחכירות בין בקבלנות: **אידי ואידי דאמר ליה מחכיר לחוכר.** לכאורה משמע דבא"ל חוכר למחכיר הוי קפידא בלאו האי טעמא מדלא קאמר אידי ואידי בין אמר ליה חוכר למחכיר בין אמר ליה מחכיר לחוכר [א] אבל אי אפשר לומר כן דהא מתני' בדא"ל חוכר למחכיר אייני דקתני א"ל[ו] מחכור לי שדה בית השלחין ואפ"ה משום האי טעמא דוקא הוי קפידא[ז] ולאו דוקא נקט מחכיר לחוכר דה"ה חוכר למחכיר אלא[ז] משום דשמואל לא משכח קפידא במחכיר לחוכר קאמר רבינא דבמחכיר לחוכר נמי הוי קפידא בכה"ג דאייני מתני':

היה דורש לשון הדיוט. לשונות שלא תיקנו חכמים לכתוב אלא הדיוטות הורגלו לכותבן היה דורש ואפילו לא כתב כאילו נכתב דאי דוקא כשכתב מה היה דורש פשיטא שיש לו לקיים כמו שהתנה דהא לאו אסמכתא היא[ח]:

[ט]הכי גרסינן בתוספתא דכתובות (א) אדם מביא כרבן עשיר על אשתו וכן כל קרבנות שהיא מייבת שכך כתב לה אחריות דאית ליך עלי מן קדמת דנא פי' כל קרבנות שהיתה מייבת קודם שנשאת לו יביא בעבורה שכתב לה אחריות דאית ליך שאתה חייבת יהא עלי מן קדמת דנא אפילו אוכות שקדמו לנישואין ודוקא בקרבנות שהן חובה[י] לכפרתה כגון לידה וזיבה ולרעת או להכשירה לאכול בתרומה או לשאת ביין אם היא מזיה והכי איתא בירושלמי בכתובות[כ] בפרק נערה דקתני התם אפילו אכלה חלב או חיללה שבת משמע דוקא בהני שצריכה להביא[יא] אבל קרבנות שנדרה ונדבה[כב] קודם נישואין לו לוותה ואכלה לא ישלם[יב] ועד כאן לא מיבעיא לן בס"פ יש נוחלין (נ"ב דף קלט.) בלוותה ואכלה ועמדה ונשאת אי כלוקח הוי מי כיורש הוי אי כלוקח הוי ואין המלוה מוציא מיד הבעל אי כיורש הוי ומוציא אלא בנכסים שהכניסה לו[יג] אבל מנכסי הבעל פשיטא דלא גבי וה"ה לוותה כשהיא תחתיו לגורך מה שאינו משועבד לה[יד] דלא משלם ובלא שום ראיה דבר פשוט הוא דאל"כ אם יקיימנה תלוה ותשלוך לאיבוד ותחיינו ק' מנה בכל יום אבל בזמירות אין לחוש שמדור ותפקידו[טו] ובנדרים ובנדבות נמי אם היה חייב לשלם היתה מפסדת לו כמה וכמה[טז] דאפילו[יז] יוכל להפר[יח] דמשיב כדבריה שבינו לבינה משום הפסד ממונו יש לחוש שמא תדור ותפרע[יט] קודם שישמע ואפילו ישמע זימנין[כ] דמיטולד כדאמר בנדרים בפ' נערה (דף עג.)[כא] ולא[כב] כרב אחא שהיה שהבעל חייב לפרוע חובת אשתו שנלוותה קודם שנשאה מכח דר' יהודה דהכא: **לא ימשכננו יותר מחובו.** [כג]דאף על גב דאין משלם לה הגיעון אלא בכתב מכל מקום לא ימשכננו יותר מחובו: **טעמא** דכתב ליה הכי[כב] **והא אמר רבי יוחנן כו'.** ותימה והא כיון דדרים לשון הדיוט אפילו לא כתב נמי כדפרישית לעיל[כג] ומאי פריך לרבי יוחנן וי"ל דאם איתא דרבי יוחנן דאמר שומטו מעל גבי בניו דמכח לשון הדיוט קאמר היה לו לפרש[כד]:

דאפשר לאתויי בדוולא. וא"ת אפילו לא אפשר נמי אמאי מנכין לו דכיון דלא יבש נהרא רבה מו לא הוי מכת מדינה וי"ל דנקט האי טעמא לאשמועינן דאפילו יבשו נמי אחר יאורי שדות אחריס[א] דהשתא הוי מכת מדינה אפילו הכי אינו מנכה לו כיון דאפשר לאתויי בדוולא מנכה רבה[ב] דדוקא בחכלה חוב לו נשדפה שאין יכול לתקן הקלקול ע"י שום טורח מנכה לו אי נמי[ג] יש לומר דולאי בחכירות לא היה צריך לומר לעשם זה[ד] אפילו בלא אפשר לאתויי אתי שפיר אבל משום קבלנות איצטריך[ד] שלא יוכל לומר לא אתעסק בה ואפ"ה לא אשלם במיטבא לפי שאינו מחוייב להביא מנכרות אחריס הרחוקים ביותר[ה] ועל כן הולך לומר דלא יבש נהרא רבה ומאי לאתויי בדוולא ולכך מחוייב לעשות בקבלנותו: **הני תרי מתני' קמייתא איתנהו בין בחכרנותא כו'.** ואע"ג דכשם שחולקין בחבוטה ליתא בחכירות מ"מ עיקר מילתא דהיינו רישא מיירי בין בחכירות בין בקבלנות: **אידי ואידי דאמר ליה מחכיר לחוכר.** לכאורה משמע דבא"ל חוכר למחכיר הוי קפידא בלאו האי טעמא מדלא קאמר אידי ואידי בין אמר ליה מחכיר לחוכר [א] אבל אי אפשר לומר כן דהא מתני' בדא"ל חוכר למחכיר אייני דקתני א"ל[ו] מחכור לי שדה בית השלחין ואפ"ה משום האי טעמא דוקא הוי קפידא[ז] ולאו דוקא נקט מחכיר לחוכר דה"ה חוכר למחכיר אלא[ז] משום דשמואל לא משכח קפידא במחכיר לחוכר קאמר רבינא דבמחכיר לחוכר נמי הוי קפידא בכה"ג דאייני מתני':

היה דורש לשון הדיוט. לשונות שלא תיקנו חכמים לכתוב אלא הדיוטות הורגלו לכותבן היה דורש ואפילו לא כתב כאילו נכתב דאי דוקא כשכתב מה היה דורש פשיטא שיש לו לקיים כמו שהתנה דהא לאו אסמכתא היא[ח]:

[ט]הכי גרסינן בתוספתא דכתובות (א) אדם מביא כרבן עשיר על אשתו וכן כל קרבנות שהיא מייבת שכך כתב לה אחריות דאית ליך עלי מן קדמת דנא פי' כל קרבנות שהיתה מייבת קודם שנשאת לו יביא בעבורה שכתב לה אחריות דאית ליך שאתה חייבת יהא עלי מן קדמת דנא אפילו אוכות שקדמו לנישואין ודוקא בקרבנות שהן חובה[י] לכפרתה כגון לידה וזיבה ולרעת או להכשירה לאכול בתרומה או לשאת ביין אם היא מזיה והכי איתא בירושלמי בכתובות[כ] בפרק נערה דקתני התם אפילו אכלה חלב או חיללה שבת[יא] משמע דוקא בהני שצריכה להביא[יא] אבל קרבנות שנדרה ונדבה[כב] קודם נישואין לו לוותה ואכלה לא ישלם[יב] ועד כאן לא מיבעיא לן בס"פ יש נוחלין (נ"ב דף קלט.) בלוותה ואכלה ועמדה ונשאת אי כלוקח הוי מי כיורש הוי אי כלוקח הוי ואין המלוה מוציא מיד הבעל אי כיורש הוי ומוציא אלא בנכסים שהכניסה לו[יג] אבל מנכסי הבעל פשיטא דלא גבי וה"ה לוותה כשהיא תחתיו לגורך מה שאינו משועבד לה[יד] דלא משלם ובלא שום ראיה דבר פשוט הוא דאל"כ אם יקיימנה תלוה ותשלוך לאיבוד ותחיינו ק' מנה בכל יום אבל בזמירות אין לחוש שמדור ותפקידו[טו] ובנדרים ובנדבות נמי אם היה חייב לשלם היתה מפסדת לו כמה וכמה[טז] דאפילו[יז] יוכל להפר[יח] דמשיב כדבריה שבינו לבינה משום הפסד ממונו יש לחוש שמא תדור ותפרע[יט] קודם שישמע ואפילו ישמע זימנין[כ] דמיטולד כדאמר בנדרים בפ' נערה (דף עג.)[כא] ולא[כב] כרב אחא שהיה שהבעל חייב לפרוע חובת אשתו שנלוותה קודם שנשאה מכח דר' יהודה דהכא: **לא ימשכננו יותר מחובו.** [כג]דאף על גב דאין משלם לה הגיעון אלא בכתב מכל מקום לא ימשכננו יותר מחובו: **טעמא** דכתב ליה הכי[כב] **והא אמר רבי יוחנן כו'.** ותימה והא כיון דדרים לשון הדיוט אפילו לא כתב נמי כדפרישית לעיל[כג] ומאי פריך לרבי יוחנן וי"ל דאם איתא דרבי יוחנן דאמר שומטו מעל גבי בניו דמכח לשון הדיוט קאמר היה לו לפרש[כד]:

איבעי לך לאתויי בדוולא אמר רב פפא[א] הני תרתי מתניתא קמייתא משכחת לה בין בחכרנותא בין בקבלנותא מכאן ואילך דאיתא בקבלנותא ליתא בחכרנותא ודאיתא בחכרנותא ליתא בקבלנותא: אם אמר לו חכור לי שדה בית השלחין זה [וכו']: ואמאי לימא ליה שמא בעלמא אמרי לך מי לא תניא[ב] האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך אע"פ שאין בו אלא לתך הגיעו שלא מכר לו אלא שמא והוא דמתקרי בית כור[ג] כרמא אני מוכר לך אע"פ שאין בו גפנים הגיעו שלא מכר לו אלא שמא והוא דמתקרי פרדסא[ד] אלמא אמר ליה שמא בעלמא אמרי לך הכא נמי נימא ליה שמא בעלמא אמרי לך אמר שמואל לא קשיא[ה] הא דאמר ליה מחכיר לחוכר הא דאמר ליה חוכר למחכיר אמר ליה מחכיר לחוכר שמא בעלמא א"ל א"ל חוכר למחכיר קפידא רבינא אמר אידי ואידי דא"ל מחכיר לחוכר מדקאמר זה מכלל[ו] דקאי בגוה עסקינן בית השלחין למה ליה למימר דקאמר ליה בית השלחין כדקיימא השתא: **מתני' [ז]המקבל שדה מחבירו והובירה שמין אותה כמה ראויה לעשות ונותן לו שכך כותב לו[ח] אם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא: **גמ'** ר"מ היה[ט] דורש לשון הדיוט דתניא[י] ר"מ אומר אם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא רבי יהודה היה דורש לשון הדיוט[כ] דתניא ר' יהודה אומר[כא] אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכן כל קרבן וקרבן שהיא חייבת[כב] שכך כותב לה אחריות דאית ליך עלי מן קדמת דנא[כג] הלל הזקן היה דורש לשון הדיוט דתניא[כד] אנשי אלכסנדריא היו מקדשין את נשותיהם ובשעת כניסתן לחופה באין אחרים וחוטפים אותם מהן ובקשו חכמים לעשות בניהם ממזרים אמר להן הלל הזקן הביאו לי כתובת אמכם הביאו לו כתובת אמן ומצא שכתוב בהן[כה] לכשתכנסי לחופה הוי לי לאינתו ולא עשו בניהם ממזרים ר"י בן קרחה היה דורש לשון הדיוט דתניא[כו] ר"י בן קרחה אומר המלוה את חבירו לא ישמכננו יותר מחובו שכך כותב לו תשלומתא דאית לך עלי כל קבל דיכי טעמא דכתב ליה הכי הא אי לא כתב ליה הכי לא קניא והא אמר רבי[כז] יוחנן משכנו והשיב לו המשכון ומת שומטו מעל גבי בניו אהני**

מאני מי כיורש הוי אי כלוקח הוי ואין המלוה מוציא מיד הבעל אי כיורש הוי ומוציא אלא בנכסים שהכניסה לו[יג] אבל מנכסי הבעל פשיטא דלא גבי וה"ה לוותה כשהיא תחתיו לגורך מה שאינו משועבד לה[יד] דלא משלם ובלא שום ראיה דבר פשוט הוא דאל"כ אם יקיימנה תלוה ותשלוך לאיבוד ותחיינו ק' מנה בכל יום אבל בזמירות אין לחוש שמדור ותפקידו[טו] ובנדרים ובנדבות נמי אם היה חייב לשלם היתה מפסדת לו כמה וכמה[טז] דאפילו[יז] יוכל להפר[יח] דמשיב כדבריה שבינו לבינה משום הפסד ממונו יש לחוש שמא תדור ותפרע[יט] קודם שישמע ואפילו ישמע זימנין[כ] דמיטולד כדאמר בנדרים בפ' נערה (דף עג.)[כא] ולא[כב] כרב אחא שהיה שהבעל חייב לפרוע חובת אשתו שנלוותה קודם שנשאה מכח דר' יהודה דהכא: **לא ימשכננו יותר מחובו.** [כג]דאף על גב דאין משלם לה הגיעון אלא בכתב מכל מקום לא ימשכננו יותר מחובו: **טעמא** דכתב ליה הכי[כב] **והא אמר רבי יוחנן כו'.** ותימה והא כיון דדרים לשון הדיוט אפילו לא כתב נמי כדפרישית לעיל[כג] ומאי פריך לרבי יוחנן וי"ל דאם איתא דרבי יוחנן דאמר שומטו מעל גבי בניו דמכח לשון הדיוט קאמר היה לו לפרש[כד]:

מוסף רש"י

בית כור. לפי תשבון פתחים כתלר המשבן (ב"ב ז). אדם מביא קרבן עשיר על אשתו. אשם היתה עניה ומתיירה קרבן עני ולא הספיקה להביא קרבן עני על שיתה לו הרי זה מביא קרבן עשיר על אשתו וכן בכל קרבנות שהיא חייבת קודם לכן ואפילו קרבן קבוע שאינו בעולה ויורד (נזיר כד.). ולא אמרינן דאע"פ שנשאת לעשיר עניה היא דמה שקנתה אשה קנה בעלה אלא כל הקורבנות שחייבת מביא עליה (נדרים לה:) משכנו והשיב לו המשכון ומת. לוה לאחר שהשיב לו את הטבוע, שומטו. מלוה, מעל גבי בניו. ואין נעשה אללו כשאר מטלטלים שלהן דלא משתעבדי לבעל חוב, דכיון דמשכניה קנייה (לקמן קיד:).

מוסף תוספות

א. שכן הוא רגילות שלא ייבש זה בלא זה, סד"א. תוס' הרא"ש. ב. ואין הפסד אלא תוספת טורח יש לך. תוס' הרא"ש. ג. כגון שלא יבש רק זה המעיין לבדו. מיוחס לריטב"ן. ד. אע"פ שנתרבה טרחו. תוס' הרא"ש. ה. [ד]אדעתא דטורח גדול כזה לא נכנסתי לשדה. תוס' הרא"ש. ו. אלא ע"כ דאף בדאמר ליה חוכר למחכיר צריכין להאי טעמא. תוס' הרא"ש. ז. האי דלא קאמר אידי ואידי בין אמר ליה חוכר למחכיר בין אמר ליה מחכיר לחוכר. תוס' הרא"ש. ח. כיון דלא אמר מילתא יתירא ובידו. תוס' הרא"ש. ט. כתוס' הרא"ש מתמלל הדיבור: אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכו'. נראה כגירסת הספרים והכי. תוס' הרא"ש. י. פירוש לאו דוקא קיני זיבה וילדת דשייך בעל בהו, אלא אפילו אכלה חלב או חיללה שבת דלא שייך בהו חייב להביא עליה חטאתה. תוס' ר"ת. יא. קרבן חובה. תוס' הרא"ש. יב. דדוקא קרבנות חובותיה קיבל עליו דלא ניחא ליה לאינשי שתהיה אשה אצלו מחוסרת כפרה. פי' הרא"ש מיז כד. יג. אם המלוה מוציא נכסי מלוג מיד הבעל אז לא. תוס' הרא"ש. יד. [כגון] מזונות או קרבנות או נדבות שנדרה תחתיו. ר"פ. טו. כיון שהיא מצטערת. תוס' הרא"ש. טז. שתדור שלא בפניו כשמתקוטט עמה. ר"פ. יז. את"ל. תוס' הרא"ש. יח. בימים שמרוב. ר"פ. יט. משלו. מיוחס לריטב"ן. כ. דלא מסיק אדעתיה להפר אפילו תלמיד חכם [דזימנין]. מיוחס לריטב"ן. כא. גבי האומר לאפוטרופוס כל נדרים שתדור אשתי הפר לה דבעי לאוכוחי מינה דיש הפרה קודם שישמע הבעל, ודחי ודאי דמפר לה אפוטרופוס בתר דשמע בעל, ופריך אי שמע בעל ליפר לה ושמני סבר דלמא איטריך. מיוחס לריטב"ן. כב. בתוס' הרא"ש נוסף: "הא לא כתב ליה לא"ל. כג. [תוד"ה היה] ומהאי טעמא נמי קאמר ר' יוחנן דשומטו מעל בניו דכמאן דכתב ליה דמי. תוס' הרא"ש. כד. והכי פריך טעמא דנהגו לכתוב כן הא לא נהגו לא והא אמר ר' יוחנן שומטו אפילו לא נהגו לכתוב כן. תוס' הרא"ש.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ה"ג לה בתמ"כ. נ"ב בפרקה מלוטע בתגלת מלוטע סוף פ"ד [פרקה ד' על פסוק זאת תורת אשר בו נגע לעצעת]: (ב) בא"ד אתרתין דאית כל"ל ותוס' ה' ממתק: (ג) תוס' ד"ה ה"ג בתוספתא דכתובות פ"ד [הי"ל] דלה:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה אידי. אבל כו'. נ"ב ומ"ש מולק:

רבינו חננאל

ואיפשר לאשקויי מנהרא רבה בדוולא. אמ' רב פפא הני תרתי מתניתין וכול'. מקבל, [א] נוטל שליש או רביע מבוראות הארץ ההיא בתורת חלוקה בין רב למעט. חוכר, נוטל מה שפוסק עם האריס בין רב למעט, ואין לו בשאר כל תבואת השדה כלום. ירושלמי (בפירקין ה"ב), אמ' ר' יצחק בשנקצצו כל האילנות, אבל אם נשתיירו בו (ממעט) [ממטע] עשרה לבית סאה, יכול למימר ליה קמייתא היו כחשין ולא הוו עבדין סגין, האידנא אינון דלילין ועבדין סגין. תניא. ר' מאיר היה דורש לשון הדיוט, אם אוביר וכול'. פירי' ר' מאיר דבעי תנאי כפול, וסבר נמי כל דאו לא קאני ב). דהא מתניתא היה בה לשון הדיוט כדברי תורה שאין צריכין חיזוק, ומקיים דברהון אע"ג דאינון אם, ולית בהו תנאי כפול ג). ולא איבריר לן בהדיא מאי טעמא דר' מאיר בהא, מיהו מדחזינן רבא דפשיט ואמ', כיון דלא אמ' מילתא יתירתא שעביד נפשיה. שמע מינה דהאי הוא טעמא דר' מאיר בהא, ומשום הכי מחייב למוביר לשלם במיטבא, זה בלבד ולא זולתו. ביוצא בו, היה ר' יהודה מחייב לבעל להביא קרבן עשיר על אשתו, וכן כל קרבן שהיא חייבת מקודם לכן, הואיל וכתב לה ואחרן דאית לך מקדמת דנה עלי, שעביד נפשיה. הלל הזקן מצא כתוב בכתובות בני אלכסנדריה, לכשתכנסי עמי לחופה הוי לי לאינתו, ודרש בה לשון הדיוט, ואמ' אע"פ שמקדשין, כיון שכותבין בכתובותיהן הדברים הללו, לא חיילא עלה הוויא דאישות עד שתיכנס עמו בחופה. **ריב"ק היה דורש לשון הדיוט וכו'.** פי' כיון שכותב הלוה למלוה יש לך להשתלם מנכסי כנגד חובך שאתה נושה בי, לפי' למשכנו יותר מכדי חובו אין לו, שכך כותב לו תשלומתא וכו', שלא שעבד לו מנכסיו אלא כנגד חובו בלבד כאשר כתב לו שהוא התשלום, ש"מ כי זה שעשבד לו והקנה למלוה למשכן כנגד חובו מנכסיו, העמיד"ו לו כמו פרעון, לפי' אין לו יותר מכדי חובו. ומקשי' טעמ' דכתב ליה הכי, הא לא כתב ליה הכי לא קני ליה למשכון, והא"ר יוחנן משכנו והחזירו לו לשכב עליו, ומת הלוה, המלוה בא ושומטו מע"ג בניו ונפרע ממנו חובו, ש"מ כי משעה שמשכנו קנאו, ולא נעשה מטלטלין אצל בניו, נמצא גם בזה המשכון כפרעון. **ויש מי שגרס** והא"ר יוחנן בדרך קושיא. וכך פירושו, מפני מה אמרת אם יכתוב לו כך וכך להיו' המשכון כנגד החוב, הוא המשכון הנקנ' בפרעון. והא"ר יוחנן משכנו [ומת] שומטו מע"ג בניו, כלומר קנאו ולא נעשה מטלטלין אצל בניו, כדבינן למימר קמן (קטו.), מאחר שמחזירין למה חוזרין וממכנין, שלא תהא שביעי' משמטתו, ושלא יעשה מטלטלין אצל בניו. ולמה שומטו, כדתנן (לקמן קיג.) ואם מת אינו מחזיר ליורשיו. הנה אע"פ שלא משכנו בשומא בתורת פרעון קנאו.

ט) וכדאמרינן בגמרא לעיל קנ: דכ"ע יהבי בתילתא וכו' דכ"ע מקבלי בריבעא וכו'. ב) לעיל סו: אמרינן הכי משמיה דרבה, כל דאי לא קני. ג) אבל המתנה כמשפטי המתנאים אין בו אסמכתא, ראה ספר המקח והממכר שער יח.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אהני כתיבה לגירעון. א וא"ת היכי משמע לומר מה שכתב לו תשלומין דאית ליך עלי כל קבל דיכי שיהא מהני לשומטו מע"ג בניו שיהא טועה המקשה לומר שלכך כתב לו כן ויש לומר דהכי משמע ליה למקשה תשלומין דאית ליך עלי לא מכח תחילת המלוה שכבר נפרעת בגמיגת המשכון כי הקניתיו לך והשאלתו לי ועל שאילה זו יש לך תשלומין ב) עליו וע"כ מקשה למה צריך לכתוב לו כך כדי לשומטו מע"ג בניו בגלות הכי נמי הוא שומטו דממילא קני ליה המשכון ואפילו לא יקנה לו הלוה וא"ת וכיון שאם לא כתב לו הוא פטור מן הגירעון ב א"כ מלוה הוא שלא יקחנו ויהיה הוא מוחר על ידי כתיבה זו וי"ל שמדעתו מקנה לו הלוה לפי ג שמחזירו לו ימים רבים וכיון שמקנה לו אינן עוד בידו בתורת השבת העבוט אלא בתורת שאלה ד א"נ ה רבנן הוא דתקון שיכתוב כדי שלא ימנע המלוה מלהחזיר ו כמו שתקן הלל פרוזבול לפי שראה שהיו נמנעים מלהלוות (שביעית פ"י מ"ג):

סבר רב כהנא למימר מנכה ליה כחשא דארעא. ומתני' דקתני אומדין כמה היתה ראויה ליעשות גבי מקבל שדה והוזילה היינו בר מכחשא דארעא א"נ הכא דוקא גבי שומשמי דמכחשי יותר סבר דמנכה לו ז ואפילו ח מאן דחייש לכחש גופנא בפ' הכונס (ב"ק דף עט.) הכא מודה לרב אשי דלא חיישינן ט:

האי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון. וממתני' דאיזהו נשך (לעיל דף סח.) דאין מוציאין חנוני למחצית שכר אא"כ נותן כו' לא שמעינן דהוה פלגא מלוה ופלגא פקדון דה"א דטפי מפלגא פקדון הוי ואפ"ה בעי שכר עמלו כיון דליכא תרי מילתי פקדון י: **דלא** למישתי ביה שברא. שכשמוליאה מפסיד המלוה שאין קרן שלו קייס ואין לו על מה לסמוך: הני

אהני כתיבה לגירעון. המקבל פרגמטיא מבעל הבית ושמה לה כפי דמיה שהיא שוה כאן והוא מוליכה למקום היוקר למחצית השכר חצי אחריות אונסים עליו כמלוה וחצי אחריותה על בעליה כפקדון: **תקון רבנן הך תקנתא.** דניחא להו לתרוייהו: **ואי בעי למישתי ביה שברא.** אם רצה להוליא חציה בהוצאת ביתו מוליא שהרי מלוה עליו היא: **לאיעסוקי ביה.** דמתוך שמשתכר בשלך תטרח ותעסוק בה יפה: **ואם מת.** הלוה והעיסקא קיימת ביד בניו הרי חצייה שהיא מלוה נעשית מטלטלין אצל בניו ואין הבעליה גובין ממנה דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבעל חוב: **להכי קרו ליה עיסקא.** שתהא קיימת תמיד ומתעסק בה ויסמכו עליה בעליה שלא תיגמן להוליאה ואם מת לוה יגבה ולא תיעשה כמטלטלין שלהן דכיון דלריכה להיות קיימת סמיכתו עליה כמקרקעי דטעמא דלא קא משתעבדי מטלטלי דיתמי לצ"מ משום דמעיקרא לאו עלייהו סמך דלאו למיגבי מיניייהו אוחיפה שהרי בידו להוליאן אצל הני אין בידו להוליאן וסמך עלייהו: **חד עיסקא וחדי שטרי פסידא דמלוה.** משום דסתם עיסקא תילתא באגר לבעל הבית ופלגא בהפסד כדאמר באיזהו נשך (לעיל דף סח.): גבי שטרא דרב עילים דאי לא מתחזי כרבית דכיון דפלגא מלוה אי לאו דשקיל מנתא באגרא דפלגא פקדון אישתכח דקא טרח בפקדון משום רבית דמלוה. הלכך מאן דייהיב עיסקא שני חבילות בגדיים במנה נכתוב שטר של מנה אי מפסיד בחמת מן החבילות מדמי הקרן מחמשים ה' דינרים ומשתכר כ) בחבירתה ט"ו דינרין אין כאן חשבון להפסקד לצד ולשכר לצד אלא נשתכר בפרגמטיא זו י' דינרין ל) (ושלמנו (כ) תחילת חבילה החסירה בה' דינרין של ט"ו דינרים שהרויח בחבילה אחרת וי' דינרין הנותרים הן הן ריוח ויטול מהן דייהיב עיסקא תילתא באגר והמקבל תרי מילתי ויטולו בעליו מאותם י' דינרים ושלים דינר והמקבל יטול שני שלישים. מ) אי כתב עלייהו שני שטרות כל חבילה שטר של חמשים נמצא חשבון של כל אחד לבדו ויקבל עליו המלוה בהפסד החצי שהוא שני דינרים וחצי ושכר של חבירתה לא יטול אלא שלש ולא נמצא לחלקו שכר אלא שלשים מעות דהיינו חמשה דינרים דדינר ו' מעות כסף פשיטי הן הרי פסידא דמלוה:

תרי

אהני כתיבה לגירעון. דמיו. אם יפחתו דמי המשכון שנתמשכן בו הלוה יפרע משאר נכסיו ככל הכתוב בשטר: **מקום שנהגו לעשות לחובה מלוה.** שכל מה שכתוב בשטר כתובתה ודין גדוניה דהנעלת ליה מבי נשא לבית בעלה וכו' נפרעת ממנו כשנתאלמנה או נתגרשה כדרך שבעל חוב נפרע ככל הכתוב בשטר מלוה כגון שכותבין בה כמו שאנו כותבין אחריות דגא קבילת עלאי: **גובה מלוה.** בעל חובה מאבי הבת כל מה שכתוב בכתובתה כאילו הלוהו: **מקום שנהגו לחפוף.** לשון אחר מה שמכנסת לו כפלייס בדמיו בשביל כבוד ולכתוב כפלייס בכתובתה וכשהיא יוצאה אינה נפרעת אלא אחלי: **גובה.** אחתן מחמיו מחצה: **מגבי שבחא.** כל מה שהיה כותב וכופל היה גובה מאבי הבת: **הא דקנו מיניה.** מאבי הבת: **הכוא דאמר להו.** מלוה מחמת מיתה היה: (א) **אלא רב אחא בו'.** אאי לכתובתה אלכתובה ב) קאי או אגודיינא ג) מקום שנהגו לכפול היה: **הכו לה ארבע מאה.** קאמר שיכתבו אותן תמני מאה בכתובתה או ד' מאה דכתובה קאמר דאינון מאתים לגבייה: **אי אמר לכתובתה.** לגודיינא קאמר: **ואי אמר בכתובתה.** לכתוב לה בשטר כתובה קאמר: **לא גזים.** אינו מקבל עליו דבר גוזמא אלא כמשפט ואלו אסמכתא היא דהכי אפסדיה: **דקבל ארעא לשומשמי.** קבלות היתה לזורעה שומשמין והן יקרין מן החטין ומכחישין הקרקע יותר מן החטין: **ועבדה חטין לשומשמי.** אבלאי זריעתו ואף החטין הוקרו ונמצא אלא הפסיד בעל הבית במה שאינה זה ונשתכר כחש הקרקע שהיה נכחש בשומשמין יותר מן החטין: **מנכה ליה.** בעל הקרקע מחלקו דמי כחשא דארעא מה שהיתה מכחשת אם היה זורעה שומשמין יותר משזרעה חטין ולא יטול בה חטין איעור שומשמין שהרי לא הכחישה כל כך מחמת החטין: **אמר ליה אמרי אינשי כחוש ארעא בו'.** כלומר היה לו לזרוע שומשמין אפילו היתה מכחשת קרקע יותר ולא יכחוש מרה ליטול עכשיו פחות וירעב הוא ובינתו: **טפי משומשמין.** הוקרו החטין והליתה אותה שנה זריעת חטין יותר משל שומשמין: **יהיב ליה.** בעל הקרקע מנכה לו מחכירתו ז) ולא יטול אלא כדי שיעור דמי שומשמין שהיא ראויה להעשות לפי שזה גרם זה השבח: **האי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון.** המקבל פרגמטיא מבעל הבית ושמה לה כפי דמיה שהיא שוה כאן והוא מוליכה למקום היוקר למחצית השכר חצי אחריות אונסים עליו כמלוה וחצי אחריותה על בעליה כפקדון: **תקון רבנן הך תקנתא.** דניחא להו לתרוייהו: **ואי בעי למישתי ביה שברא.** אם רצה להוליא חציה בהוצאת ביתו מוליא שהרי מלוה עליו היא: **לאיעסוקי ביה.** דמתוך שמשתכר בשלך תטרח ותעסוק בה יפה: **ואם מת.** הלוה והעיסקא קיימת ביד בניו הרי חצייה שהיא מלוה נעשית מטלטלין אצל בניו ואין הבעליה גובין ממנה דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבעל חוב: **להכי קרו ליה עיסקא.** שתהא קיימת תמיד ומתעסק בה ויסמכו עליה בעליה שלא תיגמן להוליאה ואם מת לוה יגבה ולא תיעשה כמטלטלין שלהן דכיון דלריכה להיות קיימת סמיכתו עליה כמקרקעי דטעמא דלא קא משתעבדי מטלטלי דיתמי לצ"מ משום דמעיקרא לאו עלייהו סמך דלאו למיגבי מיניייהו אוחיפה שהרי בידו להוליאן אצל הני אין בידו להוליאן וסמך עלייהו: **חד עיסקא וחדי שטרי פסידא דמלוה.** משום דסתם עיסקא תילתא באגר לבעל הבית ופלגא בהפסד כדאמר באיזהו נשך (לעיל דף סח.): גבי שטרא דרב עילים דאי לא מתחזי כרבית דכיון דפלגא מלוה אי לאו דשקיל מנתא באגרא דפלגא פקדון אישתכח דקא טרח בפקדון משום רבית דמלוה. הלכך מאן דייהיב עיסקא שני חבילות בגדיים במנה נכתוב שטר של מנה אי מפסיד בחמת מן החבילות מדמי הקרן מחמשים ה' דינרים ומשתכר כ) בחבירתה ט"ו דינרין אין כאן חשבון להפסקד לצד ולשכר לצד אלא נשתכר בפרגמטיא זו י' דינרין ל) (ושלמנו (כ) תחילת חבילה החסירה בה' דינרין של ט"ו דינרים שהרויח בחבילה אחרת וי' דינרין הנותרים הן הן ריוח ויטול מהן דייהיב עיסקא תילתא באגר והמקבל תרי מילתי ויטולו בעליו מאותם י' דינרים ושלים דינר והמקבל יטול שני שלישים. מ) אי כתב עלייהו שני שטרות כל חבילה שטר של חמשים נמצא חשבון של כל אחד לבדו ויקבל עליו המלוה בהפסד החצי שהוא שני דינרים וחצי ושכר של חבירתה לא יטול אלא שלש ולא נמצא לחלקו שכר אלא שלשים מעות דהיינו חמשה דינרים דדינר ו' מעות כסף פשיטי הן הרי פסידא דמלוה:

תרי

יז א מי' פכ"ג מהלכות אישות הלכה יא סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' סו סעיף יא:

יח ב מי' פי"א מהל' זכיה ומתנה הלכה כא טוש"ע מ"מ סי' רנג סעיף טו:

יט ג מי' פ"מ מהלכות שכירות הלכה יג סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' שכח סעיף ג:

כ ד ה מי' שם הלכה יד סמג שם טור ש"ע מ"מ סי' שכו:

כא ו מי' פ"ו מהלכות שלומין ושומפין הלכה ב ועיין בהשגות ובכ"מ סמג עשין פב טור ש"ע י"ד סי' קנז סעיף ב:

כב ז מי' שם פ"ז הלכה ד סמג שם טוש"ע י"ד שם סעיף ג:

כג ח מי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף לא:

כד ט [מי' שם הלכה ג] טוש"ע שם סעיף גג:

רבינו חננאל

ופרק' אהני כתיבה לגירעון. פי' אם כתב לו כענין המפורש למעלה, ומשכנו משכון ששוה כנגד חובו ועכשו נגרע מדמיו ושוה פחות מחובו, אין למלוה להשתלם הגירעון מן הלוה אלא מחשב לו (ו)מה שהיה שוה בשעה שמשכנו. ואם לא כתב לו, לא קנה. והגירעון עד שיחליטנו למלוה, על הלוה. ומי שנורם אמר רבי יוחנן בניחותא ה), נמצא רבי יוחנן מאמץ דברי ריב"ק, שגם ריב"ק לא אמר (אלא) [שלא] ימשכנו יותר מחובו אלא אם כותב לו, ואם לא כתב לו כך, ממשכון יותר מחובו. וא"ר [יוחנן] כן הוא, אם לא כתב לו יש לו למשכנו יותר מחובו. ואפי' הכי קנאו שלא להיות מטלטלין אצל בניו. אהני כתיבה לגירעון, כלומר לגרעונותא ז). ורבי יוסי היה דורש בכתובה לשון הדיוט, והוה תני מקום שנהגו לעשות כתובה מלוה וכו'. יש מי ש[אומר במה שכתב החתן [לכלה. ודין זה כבר ש]נו אותו רבותינו] בפרק [מצי]את הא[שה, ומה בא] ר' יוסי להודיענו. (ואם) [ריש] [מי] שאומ' במה [שפסק]ק האב לבתו. ורבינא ה[א מ]שבח וכתב, הוא כתב לתת לבנותיו, ורצה [לתת ל]ה מנה, כתב מאתים, אמרו לו חתניו נ[ו]רצה לקנות מנה דמר, אמ' להו אם תרצו לקנות ממנו [פ]חתו השבח, ואם תו[רצו] ה[שבח אין צריך [קנין], שהן דברים הנקנין באמירה. ורבינא בתוך ד[אמ' ליה [מר]מר, אי קנו מניה גבו שב[ח]א, לא קבילת לא ז) לקנות ממנו. וסוגין דשמעתין כהדין אורחא רהטא, [הלא תו]ראה שמו[ן]ע[ה ד]בתרה ד) . [**ההוא גברא דקבל ארעא מחבריה**, אמר אי מובינא לך יהיבנא לך אלפא זוזי, אוביר תילתא]. אמרי [נהרדעי יהיב ליה תלת מאה ותלתין ותל]תה ותולתה. [רבא אמ' אסמכתא היא, ואסמכתא לא ק[נ]א. ואקשינן עליה ומא[י] שנא ממתניתין דתנן אם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא. ופירק מתניתין לא אמ' מילתא יתירתא ומשום הכי גמר ומקני ומשגיח נפשיה, אבל הכא כיון דאמ' מילתא יתירתא גזומא בעלמא ולא גמר והקנה. שמ' מינ' דכל הני דדרשי לשון הדיוט היל' ניהו. **בוגיא דשמעתא**, בין מן דמקבל ארעא לשושמי ודרעה חיטי ועבדא חיטי [כשושמי. או קבלה לשושמי ודרעה חיטי ועבדא חיטי] טפי משושמי, חולקין כענין התניי שביניהן. **הא דאמרי נהרדעי** האי עסקא פלגא מלוה ופלגא פיקדון וכול'. כבר פירשוהו פעמים הרבה, וצריך לכתוב בכאן ממה שכתבתי, וממסכת משקין של ארץ ישראל ה), והרי אנו מפרשין בכאן ראשי דברים. הא דאמ' פלגא מלוה, לאו לכל מילי, דלית ליה להוציאה בהוצאותיו אלא למשא ומתן, והקרן לעולם בחזקת המלוה. וכן אם (מכר) [מתן] הלוה, לא נעשה מטלטלין אצל בניו, ואם נאנסה או אבדה חייב לשלם המלוה. גרסינן בהדיא בפרק האיש מקדש בו ובשלוחו (קדושין מז:), אפילו למאן דאמ' מלוה לאו להוצאה ניתנה, וברשות בעלים קימה לחזרה ו), אם נאנסה דברי הכל חייב. פלגא פיקדון אם אבד למריה אבד, ואם מת לוה ואיכא שהדי דהא עיסקא דפלני היא, שקיל לה אפילו מיתמי דעיריי ז). וגרסינן בגמרא דאף על פי (כתובות נה.), אמ' רבא מטלטלי (ואיתנהו) [דליתנהו] בעיניהו בלא שבועה. פיר' מטלטלי וליתנהו בעיניהו, אבל איכא שהדי דהני מטלטלי מדמי מטלטלי קמאי אינון. וכן הדין בעיסקא, או איכא בעינה הדרא למרה ח). **אמ' רבא חד עיסקא** ותרי שטרא, פסידא ד[מ]לוה. פיר' כגון שנתן ככר מישי בר' זהובים, וכתב שני שטרות חמשים ליטרא במאה זהובים, והתפסד ביניהן בין בזה בין בזה חצי בחצי, (והרויח) [והרויח] שליש לבעל הממון ושני שלישי לתמעסק בעיסקא, והרויחו באחת ל' זהובים והפסידו באחת ל' זהובים, אילו היה שטר אחד היה יוצא הריוח בהפסד ונוטל בעל הממון מאתים, עתה כשהן שני שטרות, נוטל בעל הממון מן הריוח שלישו, והוא עשרה זהובים, ונושא חצי ההפסד שהוא ה' עשר, מחזיר בידו חמשה זהובים. נמצא בעל הממון מפסיד מן הקרן ה' זהובים, זה הוא פסידא דמלוה.

א) [מוסיפתא דכתובות פ"ד], **ב)** בכת"י נוסף: רבנן, **ג)** [עי' תוס' כתובות נד: ד"ה למזונות], **ד)** [לעיל סו. וש"נ], **ה)** [לעיל ע"א עמ': [לקמן קט.], **ו)** ב"מ ע.], **ז)** צ"ל לפחות. רש"ש, **ח)** באו"ז ונמ"י הגירסא, אכתיבה, **ט)** צ"ל ומקום. רש"ל, **י)** צ"ל מחלקו. רש"ש, **כ)** צ"ל וישתכר. רש"ל, **ל)** רש"ל מ"ו, **מ)** צ"ל ואי. רש"ל, **נ)** [כדפי"י הגי' עלין],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בו' אלא וד"ה הכו ד"ה: **(ב)** ד"ה מד עיסקא וכו' ושלמו תחילה חבילה וכו' דהיינו ה' דינרים דדינר כסף שם מעות הכי פסיקא דמלוה כל"ל ותיבת פשיטי הן נמחק:

מוסף רש"י

אסמכתא. הבטחת גחמת שאדם מבטיח את חבירו לסמוך עליו שאם לא יקיים מנאנו יתן כך וכך (לעיל מח:) היינו דבר לאינו נותן לו מדעתו, אלא סומך על דבר אחר, דסבור שהוא יכול לגמר ופעמים שמגלחין אותו (סנהדרין כד:) המבטיח לחבירו דבר על מנת שיעשה דבר לעמיד וסומך בלבו בשעת התנאי שיוכל לקיים הדבר כשיגיע זמן וכשיגיע הזמן יאנס ולא יוכל לקיים (רשב"ם ב"ב קסח.). **לא קניא.** ואינו נתפס בתנאו ולא יפסיד בכך (שם). **אם אוביר.** אעשנה בורה, **ולא אעביד.** ולא אעשה בה פעולה הראויה לה (לעיל קד:). **האי עיסקא.** דייהיב אינם לחבריה למחצית שכר, **פלגא מלוה ופלגא פקדון.** פלגא הוי מלוה להתחייב באחריות המקבל דהיינו אותו חצי שנטול ממנו הריוח ופלגא הוי פקדון בגיה ואינו חייב באחריותו דהך פלגא דקשקיל ממנה מפקיד רווחא (רשב"ם ב"ב ע:). **דניחא ליה ללוה וניחא ליה למלוה.** דאיכא קצת אחריות על זה וקצת על זה, ואם נגנב או אבד הכל אין האחד מפסיד הכל אלא כין שיטול, והלכך כיון דסמתא דמלמה כן הוא דפלגא הוי מלוה גביה, צריך הנותן לקבל עליו תרי מילתי בהפסדא, דוחיל ושקיל פלגא באגר, כי היכי דלא להוי רבית מאי דטרח מקבל בפלגא דפקדון משום פלגא המלוה שהלוהו, דמאי דמקבל נותן אחריות עליה טפי מפלגא הוי שכר למקבל בשביל טירחא דקטרח בפלגא פקדון, או פלגא יקבל הנותן בהפסד ותילתא באגר ומקבל יטול תרי מילתי, דהאי דקשקיל רווחא טפי מפלגא זהו שכר טירחא ואין כאן רבית, והכי מפרש באיזהו נשך (שם).

מוסף תוספות

א. [בתוס' הרא"ש קושיא זו הוא חלק מדיבור הקודם, וד"ה אהני כתיבה מתחיל לפני קושיא השניה וא"ת וכיון שאם לא כתב וכו' ועי' בחכמת מנחת בהגהות וחידושים]. **ב.** כיון שצוהו הכתוב להשיב. ר"פ. **ג.** שעושה עמו טובה. תוס' הרא"ש. **ד.** [אבל] ודאי כשמשיב לו הבעבוט ומחזירו בכל יום אין לו ליקח הנרעון. תוס' הרא"ש. **ה.** מן הדין אין לוקח [אלא]. תוס' הרא"ש. **ו.** מפני פחד הנרעון. תוס' הרא"ש. **ז.** אבל במתניתין אין כחש כ"כ בזודעה יותר מאם הייתה בורה. תוס' הרא"ש. **ח.** [נתוס' הרא"ש הוא דיעות אחר]. "תכחוש ארעא ולא תכחוש מרא"] **ט.** דשאני התם דדי לי שישלם מה שהזיק. תוס' הרא"ש **י.** קמ"ל דבשכר עמלו סגי אפילו כי הוו פלגא פקדון. תוס' הרא"ש.

ל) ונרס בגמרא: טעמא דכתב ליה הכי הא כתב ליה הכי אלא, ולפינו אלא קנאי. **מ)** אלא דיהיב לאמכנו אלא כדי חוטו. **נ)** ע"ל לא קמל עליה. **ס)** דהסוא נגבא דאמר לו וכו' דפוקא לנמו בשדוכיה אחיי, ואף אלא כתב לה מידי ולא קנו מידו אפילו הכי נתמחיב בעלמא.

ע) מועד קטן פ"ב ה"ג. **פ)** וכפירוש הרשב"א שם מז: **צ)** שקיל לה אפילו מיתמי דעיריי מקורו בירושלמי שם. **ק)** יש להשלים על פי האור זרוע: ואי ליכא בעינא ואיכ' פסדי דמממנא עיסקא קמאה הא דאמרהיה לגרה.

תרי עיסקי וחד שטרא פסידא דלוה. קבל היוס ממנו במנה ולמחר במנה וכתב שטר על מאתים הפסיד הלוה כמה דפרישית שאם יהא הפסד בזה ושכר בזה לא יחשבו כל אחד לבדו אלא השכר ימלא הקרן תחילה ואח"כ יחלוקו המותר. ואם כתב ג' שטרות כמשפט הזה [ד] מחשב הפסד של זה לבד והשכר של זה לבד ויקבל הבעלים עליו בהפסד החלי ובשכר השלים. ועלה טובה קמ"ל רבא דבחד עיסקא נכתוב חד שטרא ובתרי עסקי נכתוב ג' שטרי והא הדבר שקול: **ולא מלי למימר ליה.** לבתר דמלייה: **דרי מהאיך פסידא קמא בהדאי.** וקבל עלך חלי הפסד ובשכר טול שלים ונמצאת פותח מן הקרן: **דא"ל להכי טרחת ומליי' וכו'.** דמדלא אודעתן מעיקרא נכלס היית בדבר ואדעתא דמלוי קרנא טרחת: **בי תרי דעבוד עיסקא בהדי הדדי ורווח.** שני קבלנים שקבלו עיסקא מבעל הבית בשותפות שימכרוהו ויסחרו במעות עד זמן פלוני ויחלקו ביניהם וזין בעה"ב כמשפט ונשתמשו חלי הזמן ונשתכרו: **דמעכב.** עליה עד שיגיע הזמן שקבעו לבעה"ב שיחזרו לו את שלו והמותר יחלוקו: **אי אמר ליה ניפלוג רווחא.** השתא מפרש ואזיל מ"ט אית ליה דיעכב אי א"ל האי פלוג רווחא והקרן ניתפוס עדיין להרויח בו עד הזמן מצי א"ל אידך רווחא לקרנא משתעבד שמא בסחורה שנעשה עוד נפסיד ולריך שיהא הריוח קיים להשתכר בו עוד כדי למלאות הקרן: **ואי אמר ניפלוג.** תרוייהו מצי א"ל עיסקא להדדי משתעבד ואם ניפלוג שמא אני אפסיד בסחורה שאקנה שהרי קבלתי אני להתעסק בה עד אותו הזמן ואם אפסיד שמא חלק השני ישתכר וימלא חסרון ואנו יחד קבלנו ונשתעבדו החלקים זה לזה: **מתני' ולא רלה לנכש.** התבואה: **אמן לך תכירך.** כך וכך כורין שפסקתי עמך ומה איכפת לך אם יחסר חלקי שהעשבים (ב) מכחישים השבלים אין זה אלא עלי: **אין שומעין לו.** והא ליתא אלא בחכרותא דאי בקבלנותא פשיטא מי מצי א"ל מאי איכפת לך: **גמ' ואי א"ל כריבנא וכו'.** השתא מפרש אמאי אין שומעין לו אי אמר לו אני אחרוש אחר הקליכה ואהפוך שרשי העשבים שנותרו בה וימותו ולא תעלה לפניך עשבים מאי מהדר ליה: **א"ל אנא חני מעליא בעינא.** אותו חכירות שפסקת לי אני רולה שיהו בריאים ולא כחושים: **מנכתא שם רע לארעאי.** הרואים סבורים שיכאת ואעפ"כ היא מלאה עשבים ואתה מוציא שם רע לארעאי ומחר אם באתי למכור או להוריך לזה אריס אחר לא יהיה יורך: **והא תנן וכו'.** הרי לא שנה במתני' אלא טענה אחת ובשבילה קאמר אין שומעין לו ע"כ בהא תליא כולה: **אלא משום דא"ל בורא דנפל נפל.** כל טענתו אינה אלא שמעלת עשבים לשנה הבאה וטענתו לעולם עומדת דכי א"ל כריבנא לאחר הקליכה א"ל האי נהי דעקרת לשרשים סוף סוף העשבים שתניח בה עכשיו עד שיזריעו יפלו הזרעים לארץ וילמחו לשנה הבאה ולזו לא תועיל החריסה: **מתני' המקבל שדה מחבירו ולא עשאה.** תבואה אלא מעט ובא לו האריס למנוע מלהתעסק בה עוד שאין בה עוד: **אם יש בה כדי לעשות.** מתבואתה כרי. ובגמרא מפרש מאי שיעוריה: **חייב ליטפל בה.** בעל כרמו. והא ליתא אלא בקבלנותא דאי בחכרותא מה לו לבעל השדה אם יחלל לו סוף סוף חכירו הוא נותן לו: **מה קלבה בכרי.** מה קלבה יש אם קלבתה לו כרי לשיעור חיוב טיפול שדה גדולה לשיעור כרי ושדה קטנה לשיעור כרי: **אלא אם יש בה כדי נפילה.** שיכול לחזור ולזורעה לשנה הבאה מתבואת שנה זו: **נפילה.** זרע שמפזרים לה במפולת יד: **גמ' אקוס ואניר.** לעמוד ולחרוש: **ואדרי.** אזרה המוץ ברחת או בנפה: **בעמלאי ובנפקות ידי.** בהולאתי: **הרחת.** פל"א שזורין המוץ ברוח מתוך התבואה: **שבעמוד בה.** כשמחכין אותה בתוכו: **מהאי גיסא ומהאי גיסא.** אם נראין מוליה משני לדדין: **כונס שלו.** פלדי"ן בלע"ז. הרחת שמכניסין אותה [ו] לגבות התבואה עליה לזרות שאין רואה פני החמה ולדדין נמי בכלל כונס הם: **תנן הסם.** במס' עוקלין וכו'. משום אמרי דבי ר' ינאי דמפרשי שיעורא בכולהו הכי מתני' נקט להו [ז] גבי מתני' דמפרשי בה דבי ר' ינאי שיעורא: **פריאי זיתים.** כלומר רשעי זיתים וענבים שהן לעולם בוסר שאין ביאולן נגמר לעולם: **מעכבים.** מן טומאת אוכלין דלא חזי לאכילה: **וכמה פריאי.** כמה הן מבושלין ועדיין פריאין הן: **ארבעה קבין לקורה.** שמכניסין בבית הבד מהן כדי שיעור טעינת הקורה בפעם אחת ואין מוציאין אלא ארבעה קבין שמן: **באוגנא.** בתפוחה אחת שקורין ס"ק. ויש מקום שבתי בד שלהן גדולין ומכניסין שלשת כוריס יחד ויש מקוס שאין מכניסין אלא כור זיתים בטעינת קורה ושערי [ח] רבי אלעזר בקטנים ורבי ינאי בגדולים. וסתאים הוי תלתא זימני ארבעה קבין:

עלו

תרי עיסקי וחד שטרא פסידא דלוה ואמר רבא [א]האי מאן דקביל עיסקא מן חבריה ופסיד טרח ומלייה ולא אודעיה לא מצי אמר ליה דרי מהיאך פסידא בהדאי משום דאמר ליה להכי טרחת למליותיה כי היכי דלא ליקרו לך מפסיד עיסקי ואמר רבא [ב]הני בי תרי דעבדי עיסקא בהדי הדדי ורווח וא"ל חד לחבריה תא ליפלוג אי א"ל אידך נרווח טפי דינא הוא דמעכב [ג] ואי א"ל הב לי פלגא דרווחא אמר ליה רווחא לקרנא משתעבד ואי א"ל הב לי פלג' רווחא ופלגא קרנא אמר ליה עיסקא להדדי משועבד ואי א"ל נפלוג רווחא ונפלוג קרנא ואי מטי לך פסידא דרינא בהדך א"ל לא מזלא דבי תרי עדיף: **מתני'** [ד]המקבל שדה מחבירו ולא רצה לנכש ואמר לו מה איכפת לך הואיל ואני נותן לך את חכירך אין שומעין לו מפני שיכול לומר לו למחר אתה יוצא ממנה ומעלת לפני עשבים: **גמ'** [ה]אי א"ל לבתר הכי כריבנא לה אמר ליה חטי מעלייתא בעינא ואי א"ל זבינגא לך חטי משוקא א"ל חטי דארעאי בעינא ואי א"ל מנכישנא לך שיעור מנתיך א"ל קא מנסבת שם רע לארעאי והתנן מפני שמעלת לפני עשבים אלא משום דא"ל בורא דנפל נפל: **מתני'** המקבל שדה מחבירו ולא עשתה אם יש בה כדי להעמיד כרי חייב לטפל בה א"ר יהודה מאי קצבה בכרי אלא אם יש בה כדי נפילה: **גמ'** ת"ר [ו]המקבל שדה מחבירו ולא עשתה אם יש בה כדי להעמיד כרי חייב לטפל בה שכך כותב לו אנא אוקים ואניר ואזרע ואחצוד ואעמר ואדוש ואידרי ואוקים כריא קדמך ותיתי אנת ותיטול פלגא ואנא בעמלי ובנפקות ידי פלגא וכמה כדי להעמיד בה כרי א"ר יוסי בר' חנינא כדי שתעמוד בו הרחת איבעיא להו רחת היוצא מהאי גיסא להאי גיסא מאי ת"ש א"ר אבהו לדידי מפרשא לי מיניה דר' יוסי בר' חנינא כל שאין כונס שלו רואה פני החמה איתמר לוי אמר שלש סאין דבי רבי ינאי אמרי [ז]סאתים אמר ר"ל סאתים שאמרו [ח]חוץ מן ההוצאה תנן התם [ט]פריצי זיתים וענבים ב"ש מטמאין וב"ה [י]מטהרין מאי פריצי זיתים אמר רב הונא רשעי זיתים אמר רב יוסף ומאי קראה [1][ובני] פריצי עמך ינשאו להעמיד חזון ונכשלו ר"נ בר יצחק אמר מהכא [2]והוליד בן פריץ שופך דם וכמה פריצי זיתים ר' אלעזר אמר [כ]ארבעת קבין לקורה דבי ר' ינאי אמרי סאתים לקורה ולא פליגי הא באתרא דמעיילי כורא באוללא הא באתרא דמעיילי תלתא כורין באוללא [ט]תנו רבנן

עלו

הני בי תרי דקבלו עיסקא בהדי הדדי. מאלם אחד ולא"ת ואמאי נקט בכי האי גוונא ולא נקט האי מאן דקביל עיסקא מחבריה וי"ל דאי שאמקבל יכול לחזור קודם הזמן ולומר לא אטרח עוד ואטול מה שיגיע לידי עד הנה דפועל יכול לחזור אפילו בחצי היום אבל בעל העיסקא יכול להיות שאין יכול לחזור שהרי פלגא הוה מלוה ביד המקבל [א] וגם פלגא דפקדון נתן לו זכות והשליטו להשתכר בו [ב] **עד** [ג] הזמן וזה לא היה שום חידוש להשמיענו דמעכב המקבל דטעם פשוט כדפרישית ולהכי לא נקט בכי האי גוונא: **מזלא דבי תרי עדיף.** בכולהו הוה מלי למימר בהו הכי אלא דעדיפא מיניה קאמר בהו: **ר"ח גרים מהאי גיסא או מהאי גיסא.** פירוש כדי להעמיד לד הרחב שלמטה שאז אין צריך תבואה כל כך שבדבר מועט עומד ואינו נופל אז [ד] מהאי גיסא של מעלה שאינו רחב שאז צריך תבואה הרבה [ה] ופשיט ליה מדקאמר כל שאין כונס שלו רואה פני חמה דהיינו לד הרחב [ו] שיש בו בית קיבול קצת לקבל תבואה [ז] כל

מסורת הש"ס

א) [עי' תוס' גיטין לח: ד"ה לשופפין], ב) עוקצין פ"ג [מ"ז], ג) בכת"י, תנן התם טמא וטהור באילן. וכן נכון דהא משנה הוא בזבין, דק"ס, ד) נשב"ל, היה. רש"ש וכ"ה בנמ"י, ה) תיבת עוד ליתא בדפו"ר, וע' רש"ש, ו) ל"ל לקבל יעב"ץ, ז) בדפו"ר נוסף תיבת, הכא, ח) נשב"ל, ושיעור,

---

הגהות הב"ח

(א) גמ' הוא דמעכב אי כל"ל ואות ו' נמחק: (ב) רש"י ד"ה אתן וכו' שמכחישים כל"ל:

רבינו חננאל

תרי עיסקי וחד שטרא, הפסידו באחת והריחו באחרת, ממלאין מן הריוח של זה ההפסד של זה כענין שפירשנו למעלה, זה הוא פסידא [דלוה]. הא דרבא דאמ' מאן דקביל עיסקא ופסיד וטרח ומלייה, כולהי הילכת' כרבא. והא דאמ' רבא תרי דעבדו עיסקא בשתיפותא ורווח, ואמ' חד לחבריה ניפלוג, ואמ' ליה אידך נירווח טפי, דינא הוא דמעכב עליה. ואו אמ' ..... **בורא דנפל נפל.** זרע (על) [של] עשבים שגדלו והזריעו ונפל הזרע לארץ, לעולם אינו צומח [ט]. וזהו פי' בורא דנפל נפל. אלא כופהו לנכש מתחלה. **וכמה כדי להעמיד כרי.** א"ר אסי א"ר חנינא כדי שתעמוד בו הרחת, פי' רחת כמו שאמר אשר זורה ברחת ובמזר', השתר שמהפך בה התבואה' בגורן ממקום למקום. ומיבעי לן הא דאמר כדי שתעמוד הרחת, והיא כגון נעיצת הרחת, [חנית] בארץ, כך זה כשנועץ הרחת בכרי של תבואה אם הוא כרי גדול ועולה עומדת בו הרחת, ואם לאו נופלת. עתה בא לשאול אי זה צד של רחת נועץ בכרי, הצד שהוא [יד] לרחת והוא דק, או הצד הרחב, הרחת הזו יש לה צד לצד הרחת כמין מסגרת קטנה משני צדדיה שלא תתפזר התבואה כשזורה אותה ויש לה תוך ותוכה הוא נקרא כונס כלומ' מכנס התבואה ברחת ואינו מניח להתפזר, נתברר כי הצד הרחב שזורה בה היא הנועץ' וצריכה להיות משוקעת כלה בכרי שלא תהיה כונס שלה רואה את החמה ולא תהיה נראית ממנה לחמה אלא ידה בלבד. איתמר לוי אמ' שיעור זה הכרי שלש סאין. דבי ר' ינאי אמרי סאתים, חוץ מן ההוצאה. **פי' באוללתא,** עללתא. כדמתרגמי' והיה בתבואות (בראשית מז כד), ויהא באעולי עללתא.

ט) ל"ל לעולם הוא טומא.

עין משפט נר מצוה

כה א מיי' פ"ז מהלכות שלוחין ושותפין הלכה כ סמג עשין פב טוש"ע י"ד סי' קיז סעיף לד:

כו ב טוש"ע שם סעיף לה:

כז ג ד מיי' פ"מ פ"מ מהל' שכירות הלכה מ סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' שכ סעיף ד:

כח ה ו ז מיי' שם הלכה יב סמג שם טוש"ע מ"מ סי' שכח סעיף ח:

כט ח ט מיי' פ"ל מהל' טומאת אוכלין הלכה יב:

תורה אור השלם

1 וּבְעִתִּים הֲהֵם רַבִּים יַעֲמֹדוּ עַל מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וּבְנֵי פָרִיצֵי עַמְּךָ יִנָּשְׂאוּ לְהַעֲמִיד חָזוֹן וְנִכְשָׁלוּ: דניאל יא יד

2 וְהוֹלִיד בֵּן פָּרִיץ שֹׁפֵךְ דָּם וְעֲשָׂהוּ אָח מֵאַחֵר מֵאֵלֶּה: יחזקאל יח י

לעזי רש"י

פל"א [פיל"א]. יעה (כלומר כף שטוחה בעלתידית ארוכה). פלדי"ן [פלדי"ן]. יעה בלי הקת.

ש"ק. כמות ענבים או זיתים שהיו מכניסים בבת אחת תחת המכבש.

מוסף תוספות

א. עד זמן שקבע לו. תוס' הרא"ש. ב. עם המלוה. תוס' הרא"ש. ג. אותו. שם. ד. דילמא. תוס' הרא"ש. ה. להעמידה. תוס' הרא"ש. מפני שצד הרחב שלמעלה מכביד. ר"ן. ו. דכונס היינו צד הרחב. מיוחס לריטב"א. ז. והוא השיעור המועט יותר, וכן משמע לי ממה שאמרו בירושלמי (בפרקין ה"ד) וכו'. שנמ"ק כשם הרשב"א. ורש"י גרים מהאי גיסא ומהאי גיסא מאי, כלומר פשיטא לן דמצד רחב קאמר ומיבעיא ליה אם אינו מכוסה כולו בתוך התבואה אלא נראה לצדדין מאי, ופשיט ליה דבעינן שיהא כולו מכוסה. מיוחס לריטב"א.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות